

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Theses Logico-Theologicae Pertinentes ad anteriores
Theses defensas in Collegio Adriani VI. Pontificis**

Huygens, Gommarus

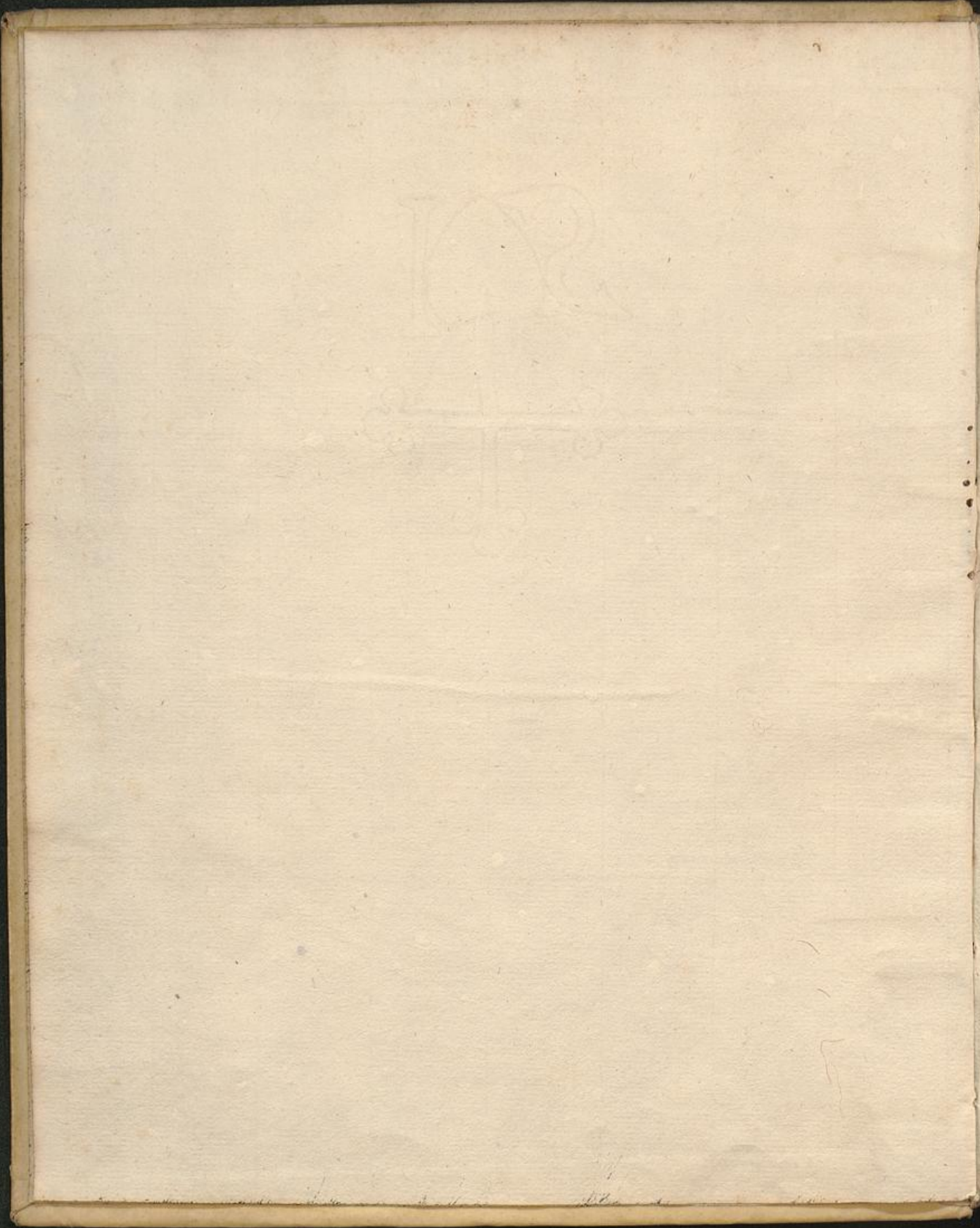
[Lovanii], [1684?]

urn:nbn:de:hbz:466:1-40533

Th. 2170.

2. 1V

3.

THEOLOGIA MORALIS
TERTIUM
APPENDIX
DE PROPOSITIONIBUS

THESES LOGICO-THEOLOGICÆ

Pertinentes ad anteriores Theses defensas in Collegio
ADRIANI VI. Pontificis.

Præside Eximio Viro Domino ac Magistro Nostro

GUMMARO HUYGENS LYRANO,

Quas in eodem Collegio defendet 24. Martii anno 1684.

JOANNES BEAUVER GEMBLACENSIS.

CONCLUSIO PRIMA.

*Allegatur cujusdam Thesium Authoris doctrina de usu probabilium, & unà exponitur
nostra illius doctrina interpretatio.*

IN Thesibus 12. Julii superiori anno hic Lovanii ab illo contra quem sæpius egimus
defensis habebatur: *Certum tenes & incertum dimittis ubi conscientiam tibi formas ex
opinione cerò & practicè probabili, qua nititur motivo secundum se quidem fallibili, sed
gravi, ex quali vir prudens & consideratus in rebus magni momenti concludere solet. Si vis
hanc vocare moraliter certam, de nomine non litigabo; si vis probabiliorem dicere, non repugno?*
NAM SUA CUIQUE OPINIO EST PROBABILIOR, AUT VERE PROBABILIS NON EST. Ad-
versus hæc in Thesibus nostris die 13. Augusti eodem anno defensis objecimus: numquid
hinc conficitur quòd sua cuique opinio non solum probabilior, sed etiam moraliter certa
erit? Numquid etiam conficitur quòd sua cuique opinio erit morum regula? Hæc nos
in Thesibus istis. Præterea in aliis Thesibus die 21. Januarii 1684. diximus, ex allegatâ
illius Authoris doctrinâ sequi ac stabili generali principium, quò licitum docetur secun-
dum recentiores quidquid veluti absolute licitum sive legi non contrarium defenditur ab
uno alterove illorum, quos doctos vocat & probos: ex quo principio ulterius sequitur
licite peractum esse quidquid juxta 65. Propositiones ab Innocentio XI. & 45. ab Alex-
andro VII. condemnatas veluti licitum defenditur: Nam, ut vult Author Thesium ante-
dictus, *sua cuique opinio erit probabilior, & moraliter certa.* Hæc nos in Thesibus nostris
proximè citatis. Sed contrà has nostras redargutiones reponit Auctor doctrinæ quam im-
pugnamus, nunquam à se assertam esse hanc enuntiationem simplicem: *sua opinio cuique
est probabilior; sed hanc compositam disjunctivam: sua cuique opinio est probabilior, aut
verè probabilis non est.* Hinc conqueritur, pessimè à me omissam esse posteriorem dis-
junctivæ partem, quasi ipse simpliciter dixisset; *sua cuique opinio est probabilior.* Huic ejus
accusationi hisce Thesibus in præsentem respondeo, me non studio, nec malâ, ut vult, fide,
sed prorsus sincere voluisse exprimere non tam verba, quàm sensum doctrinæ ab ipsius
Authore, ut putabam, intentum: siquidem existimabam mentem illius esse, certum te-
neri & incertum dimitti, dum conscientia formatur ex motivo, ex quali vir quem ipse pru-
dentem & consideratum vocat, in rebus magni momenti concludere solet: hanc verò opi-
nionem existimabam idcirco ab illo haberi moraliter certam, sive quod idem ei valet, pro-
babilior, quòd secundum ipsum *sua cuique opinio sit probabilior;* nec advertēbam quidquam
ad rem facere, quod in finē expressionis ante positæ non dicatur simpliciter: *nam sua
cuique opinio est probabilior; sed, nam sua cuique opinio est probabilior, aut verè probabilis non*

A

est.

est. Siquidem ista interpretabar in hunc modum : opinionem probabilem à se descriptam, moraliter certam, vel, quod idem illi valet, probabiliorē esse probat, quia *sua opinio cuique est probabilior*; cum aliās contra suppositum non esset ei probabilis. Hanc doctrinæ illius interpretationem non malā, ut ipse vult, sed bonā omnino fide isti verborum expressioni dedi, eique etiam adeo putavi, & etiamnum puto. Neque etiam adeo exotica est hæc mea interpretatio, ut propterea de mala interpretandi fide accusari debeam. Etenim proprie loquendo opinio non est alicui probabilis, nisi ipsi illa probetur; adeoque nisi ei assentiatur; jam verò nemo assentitur ulli propositioni, nisi ob motiva quæ sibi iusta videntur; imò non nisi ob talia, quæ ponderatis omnibus sibi tam pro veritate, quam pro falsitate notis, existimat veritatem potius quam falsitatem probare; hinc supponebam, quod & Adversarium supponere existimo, neminem esse qui suam opinionem non habeat ut probabiliorē: cum aliās non esset ei probabilis. Quare hæc illius Authoris verba: *Nam sua cuique opinio probabilior est, aut verè probabilis non est*, adhuc existimo habere hunc sensum connaturalem: *Nam sua cuique opinio est probabilior, cum aliās, contra quod supponitur, non esset ei probabilis.*

CONCLUSIO SECUNDA.

Logicè examinatur sensus quem prædictus Author dat ante-dictæ suæ doctrinæ.

UTI ex Conclusionē anteriori patet quem sensum nos dederimus doctrinæ illius Authoris adversus quem agimus, ita ex hac Conclusionē videbitur quem sensum ipse Author det eidem doctrinæ, vel dare debet, si consequenter velit loqui. Dicit ipse non semel se non asseruisse hanc enuntiationem simplicem: *sua cuique opinio est probabilior*; sed posuisse hanc disjunctivam: *sua cuique opinio est probabilior, aut verè probabilis non est*. Admittamus ergò illi quòd posuerit istam enuntiationem non solum quatenus expressione, sed quatenus etiam sensu est disjunctiva. Hoc admisso notandum, quòd doctrina istius Authoris anteriori Conclusionē allegata contineat quandam probationem, sive consequentiam significatam voculā *nam*, dum ait: *NAM sua cuique opinio est probabilior, aut verè probabilis non est*; quæ consequentia fundatur in ista enuntiatione, ut modò vult, disjunctiva tamquam in antecedente; ita ut probatio reducatur ad hanc formam: omnis opinio probabilis (scilicet ab eo descripta) est moraliter certa, vel, quod idem ei valet, probabilior; quia sua cuique opinio est probabilior, aut verè probabilis non est: sive ad hanc: *sua cuique opinio est probabilior, aut verè probabilis non est*; ergo opinio probabilis est moraliter certa, vel, quod idem ei valet, probabilior. Hanc consequentiam dico ego monstruosam esse, & probo in hunc modum. Antecedens est enuntiatio, ut modò vult, disjunctiva, & quidem affirmativa: nunc verò cuilibet notissimum est, quòd ejusmodi disjunctiva ex qualibet sua parte proxima veluti antecedente necessario inferatur: ex. gr. hæc, *Ioannes est doctus, vel Ioannes est probus*, inferitur ex hac seorsim: *Ioannes est doctus*; prout etiam seorsim ex illa, *Ioannes est probus*: & hoc commune est omnibus ejusmodi disjunctivis. Quidquid proinde ab antedicto Authore legitime inferitur ex ista disjunctiva; *sua cuique opinio est probabilior aut verè probabilis non est*, debet etiam posse inferri ex illa seorsim, *sua cuique opinio est probabilior*; item ex hac, *verè probabilis non est*. Jam verò prorsus monstruosa, quin & omni specie veritatis carens est hæc consequentia: *sua opinio non est alicui verè probabilis*; ergò est moraliter certa, sive, quod Authori isti idem valet, probabilior: nam ut ante dictum, quidquid sequitur ex disjunctiva affirmativa sequi debet ex qualibet ejus parte seorsim. Nunc igitur expendat istius doctrinæ Author an admittere malit monstruosam illam consequentiam (illam enim admittere debet juxta suam interpretationem) an verò præeligat nostram interpretationem, quæ admittit consequenter admittere debet quòd sua opinio non solum cuique fit probabilior, sed etiam moraliter certa, ac morum regula; adeoque quòd Propositiones 67. ab Innocentio XI. condemnatæ, fuerint morum regula, cum tamen idcirco condemnatæ sint, quia erant scandalosæ & in praxi perniciosæ.

CONCLUSIO TERTIA

Theologicè examinatur eadem prædicti Authoris doctrina.

Hactenus locuti sumus de expressione istius doctrinæ & de consequentia per quam à suo Authore probatur. Nunc agendum de ipsamet doctrina: *Certum tenes & incertum dimittis*, inquit ille, *ubi conscientiam tibi formas ex opinione certo & practice probabili, qua nititur motivo secundum se quidem fallibili, sed gravi, ex quali vir prudens & consideratus in rebus magni momenti concludere solet. Si vis hanc vocare moraliter certam, de nomine non litigabo; si vis probabiliorum dicere, non repugno.* Ita ille, sed quomodo certum tenes, ubi conscientiam tibi formas ex opinione, qua nititur motivo secundum se fallibili? nam si motivum fallibile tenes, incertum tenes: & rursus, quomodo incertum dimittis ubi conscientiam tibi formas ex motivo secundum se fallibili? nam quod fallibile agnoscis, incertum fateri debes. *Requiro, inquit, ut opinio nitatur motivo gravi, ex quali vir prudens & consideratus in rebus magni momenti concludere solet.* Verum quomodo vir prudens est & consideratus, si ipse absolute, id est, per assensum de veritate, concludat ex motivo quod videt esse secundum se fallibile, adeoque hic & nunc fortassis fallere? nam si ob tale motivum huic propositioni: *Licet occidere invasorem bonorum fortuna magni momenti, sive veritati ejus absolute assentiaris*, exponis te periculo etiam tibi noto, præstandi assensum falsum. Sed demus quod ejusmodi assensum falsum, dum exterius non exprimitur cum aliorum scandalo, non æstimes veluti notabile malum, nec periculum illum præstandi æstimes periculum notabilis mali, adeoque secundum te non sit notabilis imprudentia tali periculo se exponere; hæc, inquam, demus: nullâ tamen verisimilitudinis specie hinc conficietur, quod non sit notabilis imprudentia in actione quâ hominem bona tua auferentem occidis, conscientiam tibi formando ex ante-dicta opinione: siquidem hoc faciendo gravem admodum imprudentiam committis, quia te exponis periculo mali valde gravis, occidendi nimirum hominem quem lex æterna vetet occidi. Tale vero periculum vel ex hoc cognosces esse notabilis mali, adeoque sine magna imprudentia non adiri, quia notabilis mali periculum est, in simili probabilitate, sive dubio facti: ex. g. dum animal eminus occiditur quod probabiliter, sive dubie est homo. Hæc, dum facti probabilitas sive dubium est, ille adversus quem agimus negare non audebit, quomodo proinde negare potest gravem imprudentiam committi dum homo occiditur cum probabilitate, sive dubio circa ipsum jus in talibus circumstantiis hominem occidere fortassis vetans? Ex his omnibus conficitur non verè dictum esse, quod *vir prudens & consideratus ex motivo fallibili concludere soleat*, & incomparabiliter magis à vero alienum esse, quod vir prudens & consideratus ex motivo fallibili conscientiam sibi formabit, ex. gr. de occidendo homine.

Pro destructione prædictæ doctrinæ quatenus de viris prudentibus & consideratis mentionem facit, rursus quaero an ille adversus quem agimus, Thomam Sanchez, Valentiam, Suarez, Leonardum Lessium, & tot alios quos Sanchez citat pro pernitiôsa & scandalosa sua doctrina de liberrimo usu restrictionum mentalium, non habeat pro viris prudentibus & consideratis? Si habeat (nec enim dubito quin pro talibus habeat) quomodo negare potest, quod ista doctrina habuerit probabilitatem à se descriptam, saltem ante condemnationem; cum tamen illa, si quæ alia, tunc fuerit scandalosa & in praxi pernitiôsa? Non subsistit proinde ante dicta istius Authoris doctrina, quâ vult certum teneri & incertum dimitti quando conscientia formatur ex opinione qua nititur motivo ex quali vir, quem ipse prudentem & consideratum vocat, concludere solet. Minus subsistit, quod ejusmodi opinio, ut ipse vult, sit moraliter certa. His addo quod opinio non possit esse moraliter certa, si sit probabilis adeoque incerta: nec valet excusatio, quod sit practice probabilis; nam practice probabile est practice incertum, vel potius certò illicitum quoad praxim dum in ejus omissione non est simile periculum impingendi in legem æternam.

C O N

CONCLUSIO QUARTA.

Examinatur ante dicti Authoris doctrina prout subjacet limitationibus postea adjectis.

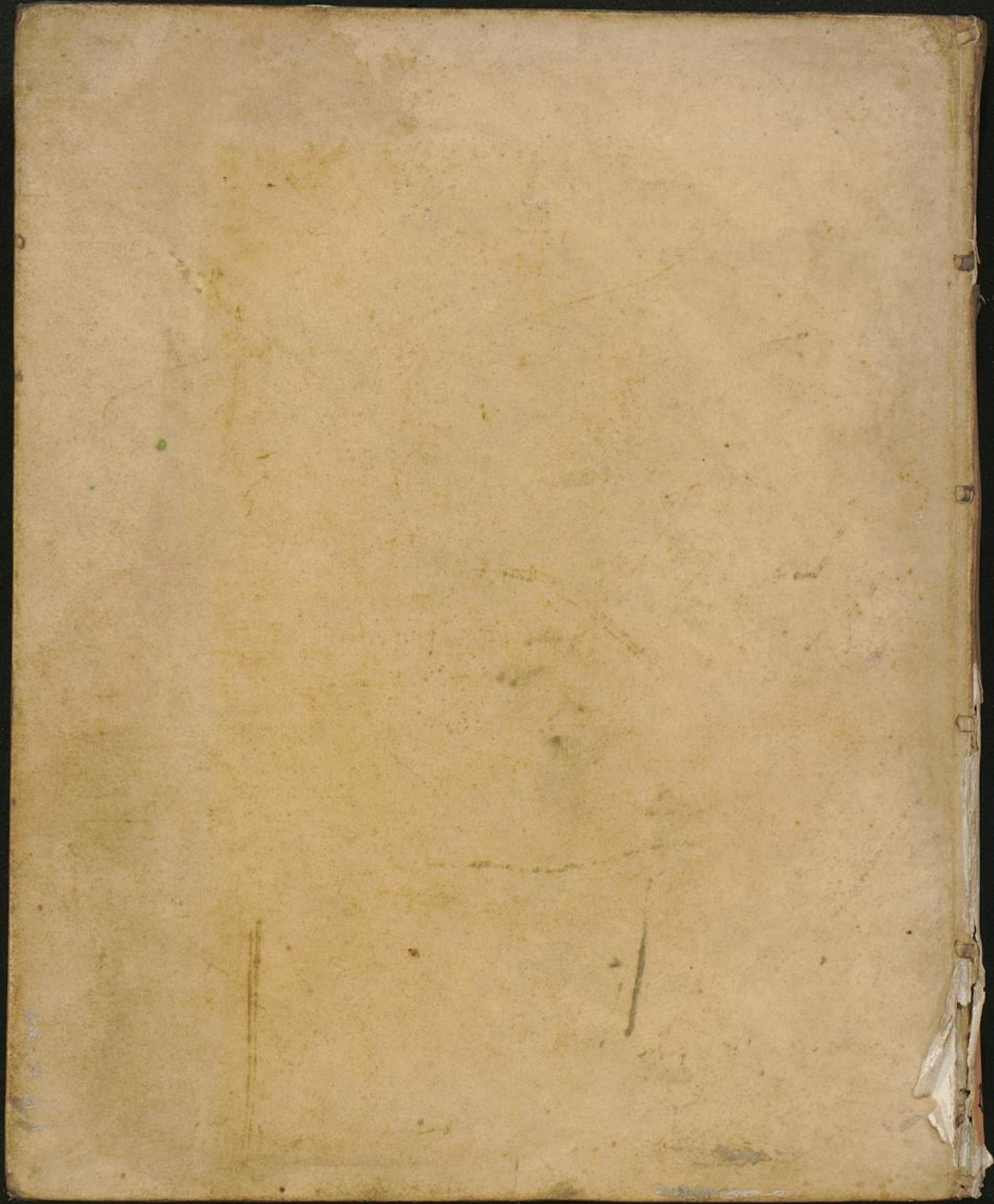
QUæ superiori Conclusionem diximus concernunt doctrinam à prædicto Authore superiori anno traditam 12. Julii : nunc paucis agendum de limitationibus , quas isti doctrinæ ad declinandas , ut mihi videtur , objectiones adversus eam factas , à paucis diebus in ultimis suis Thesis adjectis .” Resolvitur , inquit , ut motivum aliquod pro una parte , censeatur grave sufficiensque ad formandum assensum probabilem , non sufficere quòd secundum se grave sit ; sed requiri etiam , ut tale maneat comparatum ad motiva partis oppositæ : unde nullum censendum est grave respectu alicujus , nisi id prudenter judicet longè superare motiva partis oppositæ post debitum prò rei gravitate examen ., Verùm idem ille in dictis ultimis Thesis satis ostendit sibi displicere quòd conatus sim destruere commune principium de usu probabilium , ex quo , ut à me probatum existimo , quamplurimæ laxitates sunt natæ ; & longè plures , si non omnes omninò , confirmatæ . Hinc non satis comprehendo quòd colliment limitationes , quibus jam restringit doctrinam de opinione probabili ante à se traditam . Ut ut sit , serviunt illæ ad declinandum objectiones , saltem aliquas , non tamen ad declinandum omnes ; quia cum jam admittat opinionem probabilem cum limitationibus à se superadditis esse moraliter certam , adeoque nos posse eam tutò sequi ; convincitur probabile , ac proinde incertum , vocare certum ; & contra principium autoritate ac ratione notum , in rebus ad salutem æternam pertinentibus secundum ipsum incerta certis licitè præponi : præterea convincitur sentire quòd in probabilibus non sit pars tutior eligenda ; cum tamen juxta lumen naturale , ac jus Canonicum in dubiis , adeoque in probabilibus , pars sit eligenda tutior . Nec refert quòd ille Author , prout & quidam alii , probabile nolint vocare dubium ; quia nimis manifestum est , quòd omne probabile sit incertum , & quòd omne incertum sit dubium , negativè scilicet , vel positivè . Deinde non facit ad praxim , an aliquid sit positivè an negativè dubium , modo positivè & negativè dubia sint æquè verosimilia , vel , si ita loqui licet , æquè falsosimilia : dantur enim negativè dubia , quæ magis sint verosimilia , quàm quædam positivè dubia ; sicut etiam econtrà . Hinc Pontifex in Decretali dicens , quòd in dubiis semitam debeamus eligere tutiorem , non restringit regulam ad dubia negativè ; sed generatim extendit ad omnia dubia , sive negativè , sive positivè dubia fuerint , nec usquam in Jure Canonico exprimitur quòd in dubiis negativè , potiùs quàm in dubiis positivè debeamus eligere semitam tutiorem . Insuper illi ipsi casus , de quibus Pontifices loquuntur potiùs sunt positivè quàm negativè dubii , prout ostensum est in Conclusionem 5. Thesis nostrarum de Opinione Probabili . Denique non refert an negativè , an positivè dubius sit num animal quòd eminus occisurus es sit homo , ut ratione periculi censearis peccare , adeoque debes in utroque dubio facti eligere partem tutiorem , etiam quando verosimilius est (modò tamen dubium) quòd animal istud sit brutum . Si ira in dubiis facti , cur non in dubiis juris , dum ex . gr. adhuc manet dubium an invasorem rerum magni momenti occidere liceat . Ex quibus indubitatè concludendum , etsi probabile foret (quòd nos omninò negamus) etiam illà probabilitate , quam antedictus Auctor exprimit in suis limitationibus , licitè à te occidi equitem aufugientem cum tuo equo ; quòd tamen illa probabilitas quantumvis germana ac practica vocaretur , aut etiam revera talis esse supponeretur , non posset te reddere securum in conscientia , ut non peccares exponendo te periculo occidendi hominem , quem Lex æterna vetet occidi .

P E R T I N E N S .

CUm Author sæpè dictus ad veram suam , germanam , ac practicam probabilitatem jam dicas se tam multa requirere , & inter cetera , ut author opinionis probabilis perpenderit ritè omnia , ut utrimque motiva contulerit , ut prudenter , ut non ex passione , ut non ex affectione ad quamdam novitatem , ut non ex superbia , &c. processerit ; quomodo poterit aliis constare , quòd nihil eorum qua ad veram , germanamque ac practicam probabilitatem requirit , fuerit omissum ?

F I N I S .

Theles
Doctorū
Academiae
Lovan.

Th

2170